

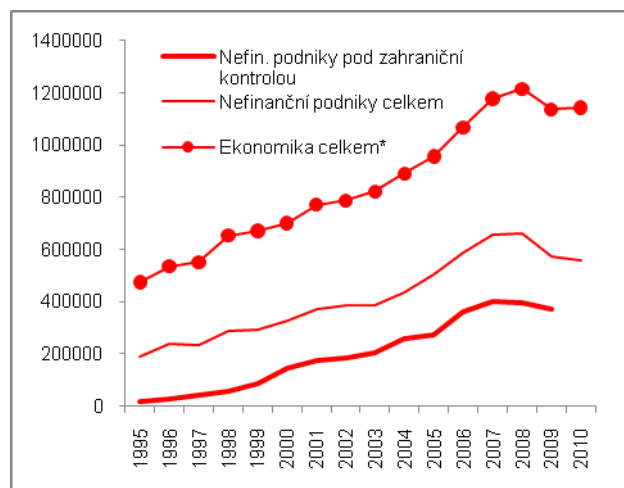
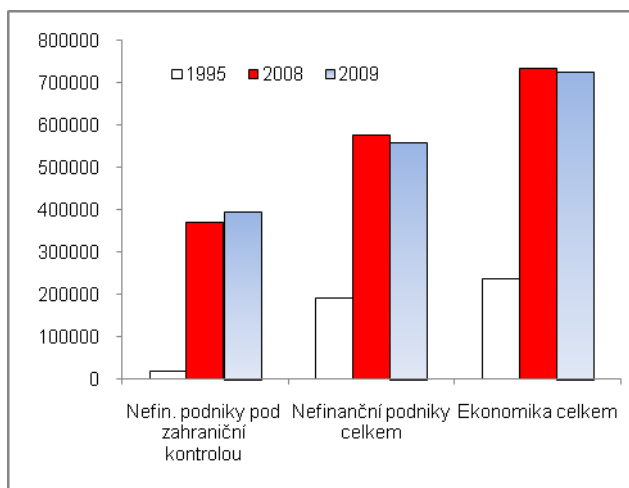
4.2. Váha firem pod zahraniční kontrolou na důchodových charakteristikách sektoru nefinančních podniků a české ekonomiky

4.2.1 Zisky

- **Výrazně vyšší ziskovost** Finanční výsledky segmentu firem pod zahraniční kontrolou byly po celé období 1995-2009 výrazně lepší než v sektoru nefinančních podniků a české ekonomice jako celku. Zisky nefinančních firem pod zahraniční kontrolou (měřené čistým provozním přebytkem) stouply za rok 1995-2009 více než dvacetkrát (20,4krát), v sektoru nefinančních podniků však pouze 3,1krát.
- **Zisky nefinančních firem pod zahraniční kontrolou neklesly v roce 2009 o tolik jako za celý sektor nefinančních podniků...** V roce 2009 činil čistý provozní přebytek nefinančních firem pod zahraniční kontrolou 369,5 mld. korun, což představovalo „krizový“ pokles o 27,1 mld. korun (v roce 2008 dosáhly zisky 396,5 mld. korun). V roce 1995 vydělaly nefinanční firmy pod zahraniční kontrolou pouhých 18,1 mld. korun.
V procentním meziročním srovnání tak poklesly zisky tohoto segmentu o 6,8 %, což byl jen poloviční pokles oproti jejich výraznému snížení za celý sektor nefinančních podniků (-13,5 %). Ty klesly z 662,9 mld. v roce 2008 na 575,8 mld. korun v roce 2009, přičemž v roce 1995 dosahovaly 190,3 mld. korun.
Za ekonomiku jako celek se zisky v roce 2009 proti roku 2008 snížily o 6,5 %, což byl nejen významně menší pokles než za sektor nefinančních podniků (-13,5 %), ale bylo to i méně než kolik činil propad zisku u nefinančních firem pod zahraniční kontrolou (-6,8 %). Je zřejmé, že to bylo způsobeno vývojem čistého provozního přebytku v sektoru finančních institucí, který byl v tomto směru příznivější než v sektoru nefinančních podniků.
- **...ovšem k jejich snížení došlo vlivem ranějšího postižení krizí již v roce 2008** Na první pohled odolnější zisková báze nefinančních firem pod zahraniční kontrolou v roce krize ve srovnání s úhrnem za nefinanční podniky však zakrývá fakt, že k meziročnímu poklesu zisků těchto firem došlo již v roce 2008. Prudký propad zahraniční poptávky patrný zejména ve čtvrtém čtvrtletí 2008 postihl především průmysl v ČR (v říjnu se výroba meziročně snížila o 8 %, v posledních dvou měsících roku již byl meziroční propad dvojciferný). Vzápětí však opatření na podporu domácí poptávky uplatněná v zemích hlavních obchodních partnerů českých exportérů (především v automobilovém průmyslu) umožnila exportujícím firmám - zejména těch pod zahraniční kontrolou – tento výpadek snížit.
- **Významně horší výsledky českých firem a firem veřejného sektoru...** Z uvedeného vyplývá, že segment veřejných i národních soukromých nefinančních podniků se, pokud jde o ziskovost, vyvíjel v krizovém roce 2009 hůře oproti nefinančním firmám pod zahraniční kontrolou. Naopak oproti nim vykázány lepší výsledky za celou českou ekonomiku lze připsat zmíněnému výsledku finančních institucí.

Graf č. 24 Porovnání výše čistého provozního přebytku (v mil.korun)

Graf č. 25 Dynamika zisků (y/y v %)

* vč. čistého smíšeného důchodu

Pramen: ČSÚ, vlastní propočty

• ... oproti nefinančním firmám pod zahraniční kontrolou s dvoutřetinovým podílem zisků na ziscích sektoru

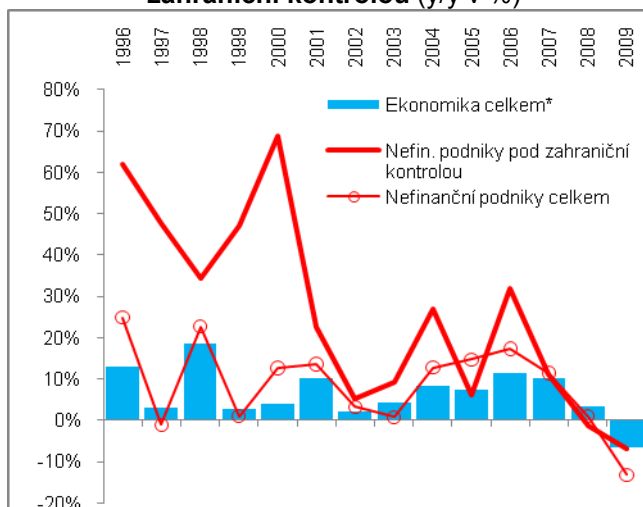
I přes postižení v roce 2009 se nefinanční podniky pod zahraniční kontrolou profilují velmi pozitivně, co se zisků týká, oproti úhrnu za sektor nefinančních podniků i ve srovnání s českou ekonomikou. Jejich zisky tvořily v roce 2009 skoro dvě třetiny (64,2 %) zisků sektoru a tento podíl proti roku 2008 (59,8 %) dokonce výrazně vzrostl. V roce 1995 činil 9,5 %. Nefinanční zahraniční firmy tak byly v České republice od počátku svého působení ziskovější než zbytek sektoru či ekonomiky, protože jejich podíly na produkci a hrubé přidané hodnotě byly oproti podílu na zisku vesměs nižší.

Podíl zisků firem pod zahraniční kontrolou na celkových ziscích v české ekonomice roce 2009 prakticky stagnoval (32,5 % proti 32,6 % v roce 2008). V roce 1995 představoval 3,8 %.

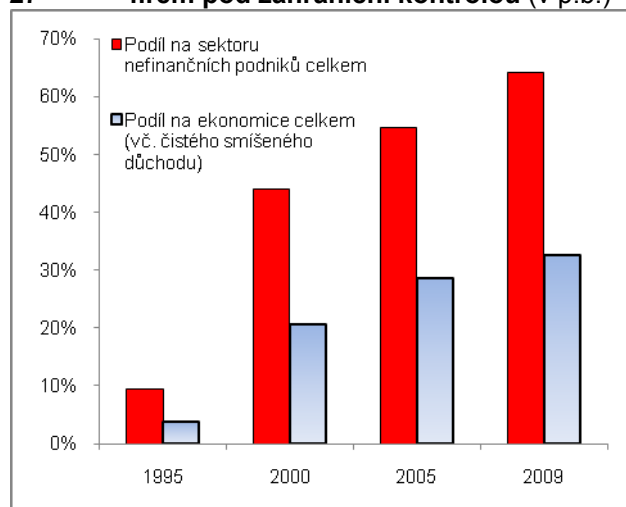
• Vysoká korelace

Nefinanční firmy pod zahraniční kontrolou určují vývoj zisků v české ekonomice (graf 26). Vzájemný poměr dynamických křivek čistého provozního přebytku tohoto segmentu oproti jeho vývoji za celý sektor nefinančních firem a koneckonců i za českou ekonomiku jako celek (zde uvedeno vč. čistého smíšeného důchodu produkovaného sektorem domácností) ukazuje na relativně těsnou vzájemnou vazbu (korelační koeficient vykazuje v obou případech hodnotu 0,99).

Graf č. 26 Dynamika zisků nefinančních firem pod zahraniční kontrolou (y/y v %)

Graf č. 27 Meziroční změny podílů nefinančních firem pod zahraniční kontrolou (v p.b.)

Pramen: ČSÚ, vlastní propočty

4.2.2. Mzdy

- **Růst mezd výrazně rychlejší než za sektor celkově či za ekonomiku**

Objem mezd v nefinančních podnicích pod zahraniční kontrolou stoupl za období 1995-2009 14,7krát, náhrady zaměstnanců 14,6krát - rozdíl plyne ze skutečnosti, že placené skutečné sociální příspěvky zaměstnávajících firem pod zahraniční kontrolou vzrostly pomaleji, tj. 14,1 krát. V sektoru nefinančních podniků se objem vyplacených mezd zvýšil za uvedené období pouze 2,7 krát, v ekonomice jako celku stouply mzdy a platy 2,5krát.

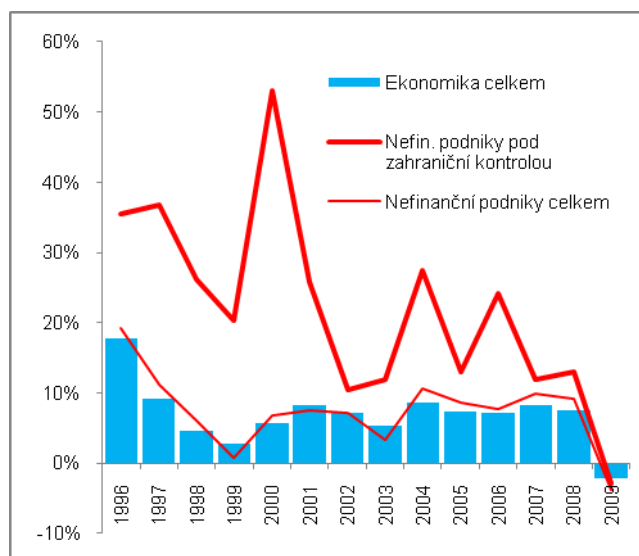
- **Příčinou byl tlak na produktivitu práce a propouštění pracovníků v získávaných firmách**

Tento extrémní přírůstek není překvapující a rozhodně není způsoben pouze růstem průměrné mzdy pracovníků nefinančních firem pod zahraniční kontrolou. Byl ovlivněn skutečností, že zejména ve druhé polovině 90. let a v prvních letech uplynulého milénia došlo v české ekonomice k velmi výrazným strukturálním vlastnickým změnám směrem k podstatné redukci subsektoru veřejných nefinančních podniků v prodeji státních podílů z velké části právě do rukou zahraničních investorů. Ale i noví soukromí vlastníci národních nefinančních podniků přistupovali k nákladové redukci ve sféře mezd, která se projevila propouštěním pracovníků a tím snížením celkového objemu mezd. Tlak na produktivitu tak byl klíčovým faktorem jak u soukromých národních tak i firem se zahraniční majetkovou účastí.

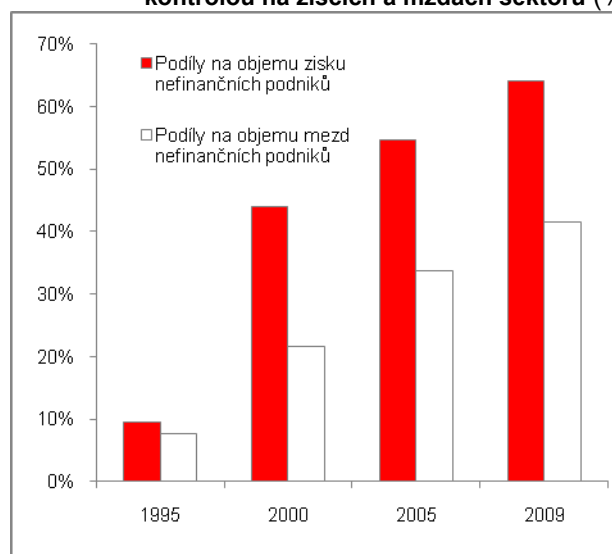
- **Podíl na vyplácených mzdách nižší než na ostatních parametrech**

Nefinanční podniky pod zahraniční kontrolou vyplatily pracovníkům v roce 2009 celkem 360,1 mld. korun, což bylo proti roku 2008 méně o 10,9 mld. korun. Podílel se tak na celkově vyplácených mzdách celého sektoru v roce 2009 ze 41,5 % (v roce 2008 ze 41,1 %). V roce 1995 představoval tento podíl 7,6 %. Také v proporci k objemům za celou českou ekonomiku byl patrný nárůst jejich podílu, a sice na 30 % v krizovém roce 2009 při poklesu podílu z 30,3 % v roce 2008.

Graf č. 28 Dynamika mezd a platů (y/y v %)

Graf č. 29 Podíly nefin. firem pod zahraniční kontrolou na ziscích a mzdách sektoru (%)

Pramen: ČSÚ, vlastní propočty

- **Měkčí postup v roce 2009**

Lze z toho vyvodit, že segment nefinančních firem pod zahraniční kontrolou nepostupoval v redukci mzdových nákladů v roce 2009 tvrdším způsobem než zbytek ekonomiky (jeho podíl totiž vzrostl). Z proporce k celému sektoru je patrné, že naopak v jeho „zbytku“, tj. ve veřejných a národních soukromých podnicích, byl pokles objemů mezd v roce 2009 proti roku 2008 razantnější.

- **V roce 2010 stagnace mezd nefinančních podniků a jejich pokles ve veřejném sektoru**

Celkový objem mezd a platů se v segmentu nefinančních firem pod zahraniční kontrolou snížil v krizovém roce 2009 meziročně výrazněji (-2,9 %) než za sektor (-2,1 %), když zde byla vyplaceno zaměstnancům o téměř 11 mld. korun méně (za sektor celkem o 26 mld. korun méně). Výstup z krize v roce 2010 přinesl ve mzdové oblasti velmi mírné oživení v nefinančních podnicích celkem (+0,1 % proti roku 2009). Za celou českou ekonomiku byl však vykázan vzhledem k nepříznivému vývoji mezd ve veřejném sektoru meziroční pokles (-0,4 %). Pro nefinanční firmy pod zahraniční kontrolou dosud nejsou v národní účetnictví data za rok 2010 v době zpracování této analýzy k dispozici.

- **Podíl na ziscích výrazně vyšší než na objemu vyplácených mezd**

Podíl nefinančních firem pod zahraniční kontrolou na celkových ziscích nefinančních podniků je výrazně vyšší než jejich srovnatelný podíl na objemu mezd (graf č. 29). Rozdílná disproporce mezi podíly segmentu zahraničních firem na ziscích a mzdách sektoru nefinančních firem souvisí s jejich vyšší produktivitou.

Podle korelačních koeficientů je korelace s vývojem mezd významnější než korelace zisků při porovnání meziročních temp jak pro segment nefinančních podniků pod zahraniční kontrolou a sektor nefinančních podniků celkem tak i pro celou ekonomiku.

4.2.3. Daně

- **Daně z příjmů firem pod zahraniční kontrolou méně dynamické než produkce a hrubá přidaná hodnota**

Zatímco produkce, hrubá přidaná hodnota i další položky účtu výroby nefinančních firem pod zahraniční kontrolou vzrostly za roky 1995-2009 více než desetinásobně (produkce 14,2krát, mezispotřeba 14krát, hrubá přidaná hodnota 14,7krát, mzdy a platy 14,7krát a zisky dokonce 20,4krát), daně z příjmů těchto firem jako položka účtu druhotného rozdělení důchodů stouply za uvedené období pouze o 9krát.

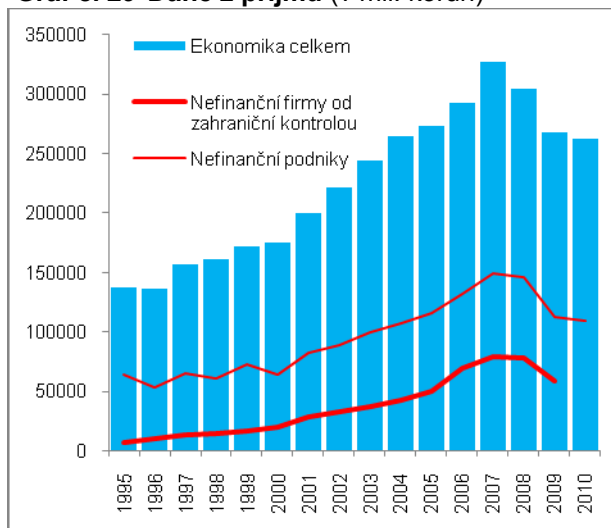
Vývoj daně z přidané hodnoty (DPH) u firem pod zahraniční kontrolou nelze z národního účetnictví získat. Za celou českou ekonomiku činila v roce 2009 zaplacená DPH podle účtu tvorby důchodů 258,6 mld. korun jako součást položky Daně z výroby a dovozu, které v úhrnu činily 425 mld. korun (z toho daně z produktů 410,8 mld. korun). Je tak patrný převažující objem DPH na daních z produktů, resp. položce daní z výroby a dovozu.

- **Placené tzv. ostatní daně z výroby rostly výrazně pomaleji a jejich podíl oproti sektoru a ekonomice je nízký**

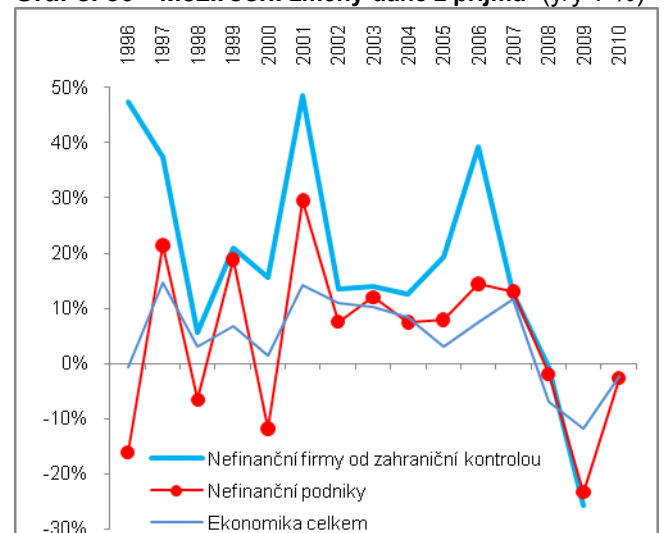
Oproti DPH objemově méně významná položka tzv. ostatních daní z výroby je již pro segment nefinančních podniků pod zahraniční kontrolou na účtu tvorby důchodů ročních národních účtů zachycena. Také ta se za období 1995-2009 zvýšila ve srovnání s ostatními porovnávanými parametry méně, a to pouze 2,2krát.

Rovněž její podíl na položce Ostatní daně z výroby celého sektoru nefinančních podniků (podle účtu tvorby důchodů) je relativně nízký, když činí pouze 33 %. Neodpovídá tedy rovněž podílům ostatních charakteristik nefinančních firem pod zahraniční kontrolou na celkovém výsledku za sektor. Na placených daních z výroby a dovozu vykázaných na účtu tvorby důchodů za českou ekonomiku se nefinanční firmy pod zahraniční kontrolou podílejí pouze z 21,5 %.

Graf č. 29 Daně z příjmu (v mil. korun)

Graf č. 30 Meziroční změny daně z příjmu (y/y v %)

Pramen: ČSÚ, vlastní propočty

- **Podíly daně z příjmů**

Podíl daně z příjmů placené nefinančními podniky pod zahraniční kontrolou na jejich celkově placených objemech za sektor i celou ekonomiku se však během let zvětšil a posledních letech uplynulé dekády je již relativně vysoký.

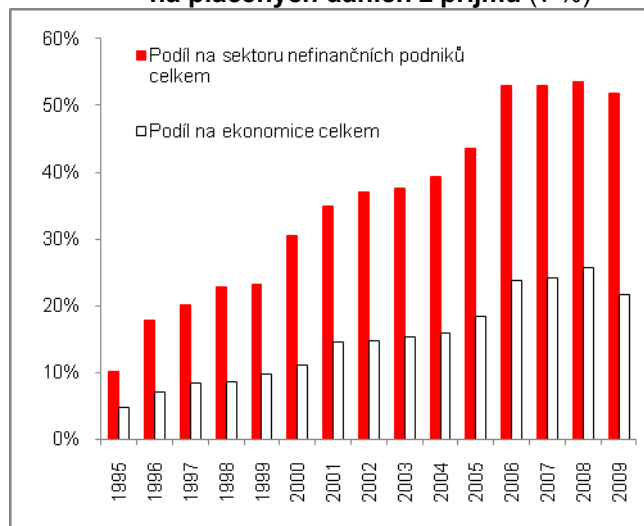
- **Placené daně nižší**

Z toho plyne, že segment firem pod zahraniční kontrolou se ve vztahu ke státním financím ČR neprofiluje stejně dynamickým způsobem, jako ve výkonových a

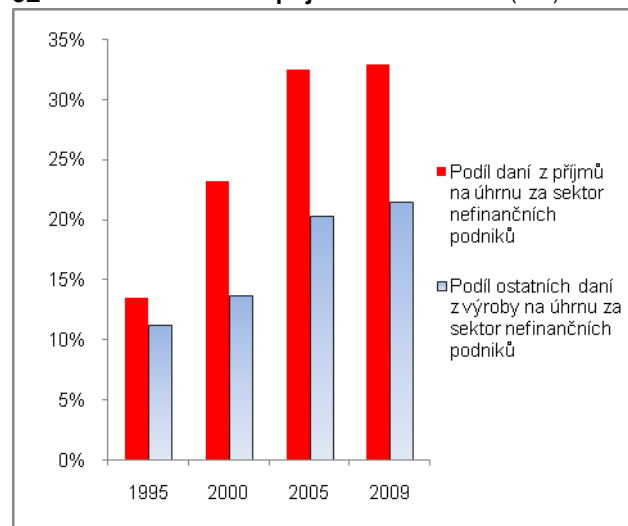
důchodových charakteristikách typu produkce, hrubé přidané hodnoty, mezd či zisků.

I přes absenci dat o DPH za firmy pod zahraniční kontrolou lze k jejich převažujícímu exportnímu charakteru předpokládat, že její objemy jsou relativně malé, což je důvod objektivní. Dosažitelné údaje za daň z příjmu a položku Ostatní daně z produktů, kam patří např. daň z nemovitostí, silniční poplatky, mýtné, atd. však nižší dynamiku výběru potvrzují.

Graf č. 31 Podíly zahraničních nefinančních firem na placených daních z příjmu (v %)

Graf č. 32 Podíly nefin. firem pod zahraniční kontrolou na daních z příjmu a ost. daních (v %)

Pramen: ČSÚ, vlastní propočty